

December 5-éig látható a Kézművesség határok nélkül című kiállítás a Rozsnyói Bányászati Múzeumban

A fazekasság pedig évezredek óta ismert és elismert kézműves mesterség volt.

December 5-éig látható a Kézművesség határok nélkül című kiállítás a Rozsnyói Bányászati Múzeumban

A fazekasság pedig évezredek óta ismert és elismert kézműves mesterség volt. Gömörben sok falu lakossága művelte hivatásszerűen a kézműiparnak ezt az ágát. Különösen Deresk, Lévárt, Melléte, Sűvéte, Pongyelok, Fazekaszaluzsány községekben dolgozott sok fazekas. Mára csupán a fazekaszaluzsányi kézműipari vállalkozás foglalkozik még cserépedény-készítéssel, de javarészt itt is már csak káposztáshordókat készítenek. Pedig a gömöri agyag igen különleges, mert tűzálló edényt lehetett belőle készíteni.

Ennek a nagyon messzi múltba nyúló mesterségnek a termékeiből készült az a kiállítás, amelyet a Rozsnyói Bányászati Múzeum galériájában nyitottak meg nemrég, igen nagy érdeklődés mellett. A galéria termeiben azonban nem csupán a Gömörben készült kerámiák láthatók, hanem Jász-Nagykun-Szolnok megye fazekasmesterei is bemutatták mesterdarabjaikat. A két, fazekassággal foglalkozó vidék között évszázados kapcsolatok mutathatók ki. A gömöri fazekasok az Alföld északi pereméig is leutaztak termékeikkel, onnan mintakincset, motívumokat, formákat magukkal hozva gyarapították a saját tudásukat.

Az agyagból készült edény egykor minden háztartásban használatos volt. Kultúrtörténeti szempontból nézve a cserépedények és azok töredékei a legrégebbi bizonyítékai az emberi szépérzék kialakulásának és fejlődésének. Sok esetben – például a rézkor egyik népességének esetében – az általuk készített edényformák alapján nevezték el a történelem süllyesztőjében eltűnt népet (ilyen példa a harang alakú edények népe elnevezés). Az agyagedényeket tulajdonképpen a 19. század vége felé elterjedő, már tömegcikké váló, manufaktúrális ipari termékként forgalmazott, zománcozott edények szorították ki fokozatosan, bár még ma is kedvelt dísz tárgyak. Mára pedig az üveg és a műanyag szinte teljesen ellehetetlenítette a fazekas kézműipar létezését.

Rozsnyón jó érzékkel, nagyon szép anyagból válogatott és összeállított kiállítást élvezhet a látogató. Az agyagkitermeléstől, a készítés minden fázisát részletesen bemutató tablók előtt mives, régi és új munkák dicsérik a fazekasmesterséget. A kiállítást Kovács Ágnes állította össze, a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Damjanich János Múzeum szakembereivel közösen, Csobádi József, Kovács Ágnes, Füvessy Anikó és Nagy Molnár Miklós nyitották meg. A tárlat készítői felvonultatták a múzeumokban található legérdekesebb és legszebb anyagot, emellett szépen elrendezve bemutatják a Közép-Tiszavidéken ma is élő és dolgozó fazekasmesterek munkáit. Sajnos, gömöri új anyagból szinte alig van, a régi mestereknek mára már csak híre maradt. Előkerült a filmarchívumok mélyéről az a majdnem félórás dokumentumfilm is, amelyet még 1979-ben forgattak, a rimaszombati Gömör-Kishonti Múzeum néprajzosa, Olga Bodorová szakmai felügyeletével.

A falakon látható tablók B. Kovács István Agyagkenyér című munkája alapján készültek. A mára már pótolhatatlan dokumentumokat tartalmazó könyv a fazekasságról szóló olyan alapmunkák egyike tájainkon, amely mind a szakembernek, mind a laikusnak alapvető információkat képes nyújtani a gömöri fazekasság történetéről.

A Rozsnyói Bányászati Múzeum kiállítását december 5-ig lehet megtekinteni. Ajánlható minden szépérzékkel megáldott és érdeklődő embernek, valamint mindazoknak, akik el kívánnak gondolkozni az idők változásán, az ízlés formálódásán, az anyag átváltozásán, azon, hogyan is lesz az első pillantásra sárnak tűnő agyagból mives, szép, jól használható, szemet

Fazekat, csuprot vegyenek!

Írta: Új Szó

2005. október 18. kedd - Módosítás: 2005. október 18. kedd

gyönyörködtesd edény.

SZÁSZI ZOLTÁN